

PARAIŠKŲ IR ATASKAITŲ TEIKIMO ELEKTRONINĖ SISTEMA

Reikminių tyrimų temos pasiūlymai

PASIŪLYMAS DĖL REIKMINIŲ TYRIMŲ TEMOS

1. DUOMENYS APIE PATEIKĖJĄ	
1.1. Institucijos pavadinimas	Ekonomikos ir inovacijų ministerija
1.2. Institucijos atstovas, įgaliotas spręsti su teikiamu temos pasiūlymu susijusius klausimus:	
pareigos	Pramonės politikos skyriaus vyr. specialistė
vardas	Inga
pavardė	Buzienė
telefonas	+37065957297
el. paštas	Inga.Buziene@eimin.lt

2. TEMOS PASIŪLYMO APRAŠYMAS

2.1. Temos pavadinimas	
Teisinei metrologijai priskirtų matavimo priemonių metrologinių reikalavimų ir patikros metodikų sistemos įvertinimas ir patobulinimas	
2.3. Tyrimų trukmė	
Tyrimų, reikalingų problemai išspręsti, trukmė	12 mėn.
2.5. Temos (problemos) svarba valstybei ir visuomenei	
<i>Aprašoma sprendžiama problema, nurodomos esminės jos priežastys, jei reikia, palyginant Lietuvos padėtį aptariamam klausimui su kitomis Europos Sąjungos valstybės narėmis, pateikiama informacija apie institucijos praktikoje kylančių problemų mastą, situacijos analizė; vadovaujantis turimais įrodymais ir duomenimis (kiekybiniais rodikliais) pagrindžiamas problemos aktualumas ir realus mokslu grįstų sprendimų poreikis (ne daugiau kaip 4000 spaudos ženklų)</i>	
Vadovaujantis Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo 15 straipsnio nuostatomis metrologinio reglamentavimo objektu yra laikomos matavimo priemonės, kurios priskirtos teisinio metrologinio reglamentavimo sritims, nurodytoms šio įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje. Teisinio metrologinio	

reglamentavimo sritys Metrologijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nurodytos, vadovaujantis 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2014/32/ES Dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su matavimo priemonių tiekimu rinkai, suderinimo (nauja redakcija) nuostatomis. Vadovaujantis Metrologijos įstatymo 16 straipsnio 2 dalimi „Teisinio metrologinio reglamentavimo sritims priskirtų matavimo priemonių ir jų grupių sąrašą (toliau – Matavimo priemonių sąrašas) tvirtina už metrologijos sritį atsakingas ministras“. Teisinio metrologinio reglamentavimo sritims priskirtų matavimo priemonių grupių ir laiko intervalų tarp periodinių matavimo priemonių patikrų sąrašas patvirtintas Ekonomikos ir inovacijų ministro 2014 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. 4-523 „Dėl Teisinio metrologinio reglamentavimo sritims priskirtų matavimo priemonių grupių ir laiko intervalų tarp periodinių matavimo priemonių patikrų sąrašo patvirtinimo“. Sąrašą sudaro 15 matavimo priemonių grupių pagal matavimo sritis, kurias apima 123 matavimo priemonės, kurioms taikomas teisinis metrologinis reglamentavimas. Iš šių priemonių 81 matavimo priemonė nepatenka į techninių reglamentų taikymo sritį ir joms, vadovaujantis Metrologijos įstatymo 21 straipsnio 5 dalimi, Ekonomikos ir inovacijų ministras turi nustatyti taikomus metrologinius reikalavimus. Kitą Sąrašo dalį sudaro matavimo priemonės, kurioms jau yra nustatyti bendrieji reikalavimai ES teisės aktais.

Matavimo priemonėms, kurioms nėra nustatyti bendrieji reikalavimai ES teisės aktais, yra įtvirtinti patikros metodikose. Vadovaujantis Metrologijos įstatymo 11 straipsnio 2 dalimi, paskirtosios įstaigos atlieka matavimo priemonių patikras pagal patvirtintas patikros metodikas, o 19 straipsnio 8 dalimi, patikros metodikų rengimo tvarką nustato Ekonomikos ir inovacijų ministerija, o jų rengimą koordinuoja ir jas tvirtina Lietuvos metrologijos inspekcija. Patikros metodikoje nustatoma tvarka, kurios laikantis įvertinama, ar matavimo priemonė atitinka nustatytus metrologinius reikalavimus.

Siekiant užtikrinti tinkamą Metrologijos įstatymo nuostatų vykdymą, ekspertiniame lygmenyje, atsižvelgiant į matavimo priemonių techninius aspektus, reikalinga įvertinti kokiais būdais ir kokia apimti būtų galima nustatyti metrologinius reikalavimus į techninių reglamentų taikymo sritį (t. y. nėra nustatyti bendrieji reikalavimai ES teisės aktais) nepatenkančioms matavimo priemonėms, ir kaip reglamentuoti šių patikrų atlikimo procesus taip, kad šie reikalavimai atitiktų aktualius matavimo priemonėms taikomus reikalavimus.

Europos teisinės metrologijos asociacijos WELMEC nariai taip pat kelia klausimą dėl reikalavimų matavimo priemonėms, nepatenkančioms į Europos Sąjungos teisės aktais reglamentuojamas sritis, reikalavimų harmonizavimo, siekiant palengvinti laisvo prekių judėjimo principų įgyvendinimą. Todėl Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, kaip formuojančiai metrologijos politiką Lietuvoje, būtų tikslinga turėti moksliniu vertinimu pagrįstą savo poziciją dėl matavimo priemonių, nepatenkančių į Europos Sąjungos teisės aktais reglamentuojamas sritis, harmonizavimo Europos mastu.

2.6. Spręstini institucijos, teikiančios temos pasiūlymą, uždaviniai

Nurodoma, kokius uždavinius institucija tikisi išspręsti savo reguliavimo sferoje, pasinaudodama gautais tyrimų rezultatais, įsivertinama, kad uždaviniams išspręsti būtini moksliniai tyrimai, detalizuojamos tikslinės visuomenės grupės ir (ar) kiti naudos gavėjai, nurodoma, koks numatomas tokių sprendimų poveikis jiems (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Siekiant sumažinti administracinę naštą ir užtikrinti teisiškai proporcingą šiuolaikišką ir veiksmingą reguliavimą tikslinga:

- įvertinti šiuo metu galiojančios matavimo priemonių reikalavimų nustatymo ir jų patikros metodikų sistemos trūkumus;
- pateikti siūlymus/ alternatyvas dėl matavimo priemonių reikalavimų nustatymo ir patikros metodikų sistemos tobulinimo;

parengti ir pateikti su paskirtosiomis įstaigomis suderintus dėl 10 (dešimties) labiausiai kritinių patikros metodikų projektus, kuriuose būtų nustatyti matavimo priemonių reikalavimai ir šių reikalavimų patikrinimo tvarka.

2.7. Temos sąsajos su strateginiais valstybės dokumentais

Pateikiamos nuorodos į atitinkamus strateginius valstybės dokumentus, pridedami komentarai ir kita susijusi informacija (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymas <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.29970>

2.8. Neatidėliotino problemos sprendimo poreikio pagrindimas

Pagrindžiama, kodėl problemą reikalinga spręsti skubiai; jei problema atitiktų itin skubių reikminių tyrimų pobūdį (ekstremalios situacijos valstybėje keliami iššūkiai ir pan.), tai argumentuojama (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Šiuo metu reikalavimai matavimo priemonėms yra nustatyti matavimo priemonių patikros metodikose. Galiojanti patikros metodikų sistema yra taikoma nuo 1992 m., neatitinka šiuometinių poreikių, patikros metodikų rengimo ir keitimo procesai yra neveiksmingi, sukuriantys didelę reguliavimo našta ne tik ūkio subjektams bet ir valdžios institucijoms, todėl šią sistemą tikslinga peržiūrėti ir tobulinti. Patikros metodikų fonde yra 298 vnt. galiojančių patikros metodikų, iš kurių apie 80 procentų patikros metodikų yra rengtos seniau nei prieš dešimt metų. Kadangi patikros metodikų fondas atnaujintas nebuvo, paskirtosios įstaigos atlieka matavimo priemonių patikrą vadovaudamosi patikros metodikomis, kuriose matavimo metodai yra pasenę ir nepritaikyti šiuo metu rinkoje esančių matavimo priemonių metrologinei patikrai. Tokia matavimo priemonių patikros metodikų būklė ir pagal jas atliekami matavimai kelia riziką matavimo rezultatų patikimumo metrologijoje užtikrinimui. Atnaujinti būtina 171 patikros metodiką (iš jų 90 Bendrųjų patikros metodikų).

Vadovaujantis Matavimo priemonių patikros metodikų rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo (toliau – Patikros metodikų tvarka), patvirtinto ekonomikos ir inovacijų ministro 2015 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 4-329, patikros metodikos rengėjai gali būti ekonominės veiklos vykdytojai, įstaigos, paskirtos atlikti matavimo priemonių patikrą (toliau – paskirtosios įstaigos), ir kiti suinteresuoti fiziniai ir juridiniai asmenys. Pagal patvirtintas patikros metodikas paskirtosios įstaigos atlieka matavimo priemonių metrologinę patikrą už atlygį.

Lietuvos metrologijos inspekcija šiuo metu jau yra atlikusi patikros metodikų peržiūrą ir yra nustačiusi, kad nemažai patikros metodikų reikia atnaujinti. Tačiau ūkio subjektai nėra suinteresuoti atlikti pakeitimus patikros metodikose. Lietuvos metrologijos inspekcija neturi kompetencijos parengti patikros metodikų, nes jų rengimas reikalauja specialių techninių žinių ir įgūdžių, todėl perka patikros metodikų rengimo paslaugas viešųjų pirkimų nustatyta tvarka (pradėta 2023 m., pasirašytos 3 sutartys dėl 4 metodikų parengimo).

Atsižvelgdami į susiklosčiusią situaciją ir tai, kad keistinių patikros metodikų skaičius yra didelis, visų metodikų peržiūrėjimas ir pakeitimas užtruktų ilgą laiką, todėl tikslinga būtų peržiūrėti galiojančią patikros metodikų rengimo sistemą ir įvertinti galimas jų rengimo bei tvirtinimo alternatyvas. Taip pat, siekiant atliktos studijos rezultatų lengvesnio ir sklandesnio studijos rezultatų praktinio pritaikymo, tikslinga būtų turėti parengtus ir su paskirtosiomis įstaigomis suderintus labiausiai neatitinkančių reikalavimus patikros metodikų keitimo projektus.

2.9. Laukiami reikminių tyrimų projekto rezultatai, nurodant rezultatų formą

Nurodoma, kokių rezultatų institucija tikisi iš projekto ir kokia forma šie rezultatai turėtų būti pateikti (studija, praktinės rekomendacijos, metodikos padėčiai tam tikroje srityje įvertinti ir prognozuoti, priemonės, modeliai, scenarijai, tinklai, naujos technologijos, nauji metodai ir pan.) (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Parengta šiuo metu galiojančios matavimo priemonių reikalavimų nustatymo ir patikros metodikų sistemos įvertinimo studija ir pateikti siūlymai/ alternatyvos dėl matavimo priemonių reikalavimų nustatymo ir patikros metodikų sistemos tobulinimo. Taip pat įvertintos labiausiai šiuolaikinių reikalavimų neatitinkančios 10 metodikų ir parengti bei pateikti su paskirtosiomis įstaigomis suderinti šių patikros metodikų keitimų projektai, atitinkantys studijoje pateiktus siūlymus/ alternatyvas dėl matavimo priemonių reikalavimų nustatymo ir patikros metodikų sistemos tobulinimo.

Studijos rezultatai prisidėtų prie Ekonomikos ir inovacijų ministerijos formuojamos metrologijos politikos sklandesnio įgyvendinimo ir taikymo.

Tai užtikrintų matavimo priemonių patikrą atliekančių įstaigų konkurencingumą, matavimo priemonių naudotojų tinkamą apsaugą nuo neteisingų matavimo pasekmių.

Patobulintas teisinis reguliavimas sukurtų ūkio subjektams mažesnę administracinę naštą, nevaržant teisinių santykių daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti.